

Asia: VN/25152/2023

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoja Suomen rannikkostrategian luonnokseen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen rannikkostrategian luonnos

Hankkeen kuvaus

Ympäristöministeriö on valmistellut Suomen uuden rannikkostrategian. Rannikkostrategia tarkentaa Suomen merialuesuunnitelman 2030 visiota ja toimenpiteitä rannikolle. Rannikkostrategia tähtää vuoteen 2050 ja tunnistetut toimenpiteet ulottuvat vuoteen 2030. Rannikkostrategia on tarkoitettu sidosryhmien käyttöön ja avuksi yhteistyöhön toistensa kanssa. Rannikkostrategia myös muodostettiin laajan sidosryhmäyhteistyön kautta. Strategiatyötä ohjasi ohjausryhmä, jossa oli myös Lapin liiton viraston edustus.

Rannikkostrategialla on neljä yhteistä kehittämisen periaatetta: 1) sujuvalla yhteistyöllä ja viestinnällä läpinäkyvään päätöksentekoon, 2) ilmastonmuutoksen hillintä, siihen sopeutuminen ja luontokadon torjunta, 3) ymmärrystä paikalliselta tasolta kansalliseen ja globaaliin kontekstiin ja 4) vaikuttavia toimia rannikon kehittämiseksi, aktiivista jalkauttamista ja seurantaa.

Rannikkostrategialle on määritetty seuraavien vuosien merkittävimmiksi toimenpidekokonaisuuksiksi ajantasainen tilannekuva, hyvien käytäntöjen foorumi, saavutettavuuden parantaminen, kokonaisvaikutusten arvioinnin kehittäminen, ruoan riittävyyden turvaaminen, energian riittävyyden turvaaminen, poikkeustilanteisiin varautuminen, kestävä maankäyttö ja rakentaminen, hyvinvoiva rannikkoyhteisö ja hyvinvoiva rannikkoluonto.

Rannikkostrategian tavoitteena on edistää rannikon kestävää käyttöä vastaten luontokadon,

ilmastomuutoksen ja saastumisen uhkiin. Rannikkostrategia ohjaa ja viitoittaa rannikolla tapahtuvaa kehittämistä ja suunnittelua. Strategiassa keskitytään yhteisen toimintamallin näkökulmaan: tunnistetaan keskeiset sidosryhmät ja vuorovaikutuspisteet, yhdessä tekemisen ja tiedonjakamisen paikat sekä ohjauskeinoja. Näiden yhteisten toimenpiteiden sisältöjä ja vastuita konkretisoidaan toimenpidekortteilla. Rannikkostrategian ja sen toimenpidekokonaisuuksien käytännön toteutus tehdään toimijaverkoston yhteistyönä, jonka vetovastuu on ympäristöministeriönä. Merialuesuunnittelun koordinaatioryhmä, johon Lapin liiton virastokin kuuluu, on keskeisenä tukena työssä.

Perämeri ja Lappi-sopimus

Lapin rannikkoalue sijaitsee Perämeren rannalla, Tornion ja Kemin kaupunkien sekä Keminmaan ja Simon kuntien alueilla. Rannikko jatkuu etelässä Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueelle ja lännessä Ruotsin puolelle. Perämerelle ominaista on mataluus sekä meriveden pieni suolapitoisuus. Saaristot ovat niukkoja ja rannat loivia, maankohoamisen seurauksena ranta-alueiden kasvillisuus on jatkuvassa muutoksessa. Perämeren valuma-alue on laaja, sinne kulkeutuu vesiä 260 000 km² suuruiselta valuma-alueelta Suomen ja Ruotsin pohjoisosia myöten. Perämerellä on pitkä jääpeitteinen aika. Ilmastonmuutoksen vaikutusten ennustetaan näkyvän Perämerellä vahvoina meren pohjoisesta sijainnista ja edellä mainituista luonnonmaantieteellisistä ominaispiirteistä johtuen. Perämeri kuuluu merialuesuunnittelussa Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren suunnittelualueeseen.

Perämeren rannikolla ja Meri-Lapilla on suuri merkitys koko Lapin tulevaisuuskuvassa. Lappi-sopimuksen aluerakennevision 2040+ mukaan Kemi-Tornion alue kehittyy edelleen vahvasti teollisuuden, älykkään logistiikan ja rajakaupan kansainvälisenä keskittymänä. Monipuolisille teollisuuden tuotantolaitoksille yhteistä on suuntautuminen vientiin. Perämeren rannikolle Meri-Lappiin tulee kehittymään yhä vahvempi teollisten toimintojen vyöhyke, Perämeren kaari, joka monipuolistuu energian tuotantoon ja jakeluun sekä liikenneinfrastruktuuriin liittyvien investointien vaikutuksesta. Lapin strategisena tavoitteena on kuljettaa edelleen kehittyvän kaivostoiminnan tuotteet ensisijaisesti Perämeren satamaparin, Ajos-Röyttä, kautta maailmanmarkkinoille. Kansainväliset kehittämiskäytävät Länsi-Lapin käytävä, Jäämeren käytävä ja Murmanskin käytävä kohtaavat Meri-Lapissa, minkä takia alue tulee edelleen kehittymään Barentsin alueen logistisena keskuksena. Perämeren satamista käsin aukeaa yhteys eurooppalaiseen ”merten moottoriteiden” verkostoon ja Tornion kautta kulkee Suomen ainoa rautatieliikenteen maayhteys Ruotsiin ja edelleen Eurooppaan.

Meri-Lappiin kehittyy aluerakennevision 2040+ mukaan myös paikallinen matkailuvyöhyke. Muun muassa kansallispuistoihin nojaavalla luontomatkailulla on Lapin matkailussa keskeinen asema, ja luontokohteet ovat merkittäviä myös pito- ja vetovoiman näkökulmasta. Perämeren kansallispuisto yhdessä Haaparannan saariston kansallispuiston kanssa muodostaa jo nykyään kiinnostavan

rannikkomatkailukokonaisuuden. Lapissa toteutettava matkailu perustuu kestävän kehityksen periaatteille, joihin sisältyvät muun muassa paikallisten asukkaiden hyvinvoinnin turvaaminen ja luontoympäristöjen säilyttäminen matkailua kehitettäessä.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on yksi Lappi-sopimuksen seitsemästä strategisesta painopisteestä. Lapin Green Deal-tiekartta on Lapin yhteinen, eri sektoreita ja toimialoja yhdistävä tahdonilmaisu paikalliset olosuhteet ja tarpeet huomioivan vihreän siirtymän toteuttamisesta Lapissa. Tiekartan keskeisimmät tavoitteet ovat saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä, siirtyä laaja-alaisesti kiertotalouteen ja erottaa taloudellinen kasvu luonnonvarojen käytön kasvusta ja pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen.

Lapin liiton näkemys

Lapin liitto näkee Suomen rannikkostrategian tarpeellisena työkaluna rannikon kestävän käytön kokonaisvaltaiselle kehittämiselle. Erityisesti saavutettavuuteen, poikkeustilanteisiin varautumiseen, sekä rannikkoyhteisöjen ja -luonnon hyvinvointiin liittyvät toimenpidekokonaisuudet tukevat Lapin kehittämistavoitteita. Rannikkostrategia tukee parhaillaan toiselle kierrokselleen siirtyvää merialuesuunnittelua erityisesti ajantasaisen tilannekuvan, kokonaisvaikutusten arvioinnin kehittämisen, ja sidosryhmätyöskentelyn osalta. Lapin liitto katsoo, että Perämeren ja Pohjanlahden osalta jatkotyössä tulisi tiivistää yhteydenpitoa ja yhteistyötä ruotsalaisten toimijoiden kanssa rannikkoa ja merialuetta koskevien hankkeiden yhteisvaikutusten hahmottamiseksi.

Peuraniemi Minttu
Lapin liitto